

Volkscongres is een machteloos symbool van Chinese eenheid

Parool, 30 maart 1993

door JAN VAN DER MADE
in Peking

PEKING – Doorgaans is de Grote Hal van het Volk in Peking een lege steenkolos aan het plein van de Hemelse Vrede. Maar tijdens het jaarlijkse Nationale Volkscongres dat momenteel aan de gang is, hebben de werknemers het razend druk. Dan moeten ze ervoor zorgen dat het de drieduizend communistische afgevaardigden aan niets ontbreekt.

In een alkoof naast de Qinghaizaal zit dokter Bu Zhaoru. Een opengeslagen koffertje met een bloeddrukmeter staan op een fauteuil naast haar. Ze meet de bloeddruk van een van de gedelegeerden uit Xinja (Centraal-China). "Sommigen maken zich nogal druk over hun hart," vertelt ze. "Vooral de afgevaardigden die uit Tibet en Xinja komen. Zij zijn gewend aan de hoogvlakten en Peking ligt op zeeniveau."

Achter een mobiel scherm staat een brancard. Maar dit jaar is de druk op het leger artsen niet zo groot als bij eerdere gelegenheden. "De meeste gedelegeerden zijn relatief jong, rond de vijftig," aldus Bu.

Het interieur van de Grote Hal is sinds 1959 niet meer veranderd. Rood tapijt, parket, kroonluchters en wijde trappen. Behalve de centrale zaal, die plaats biedt aan meer dan drieduizend mensen, zijn er 'provinciezalen'. Iedere provincie of autonome regio heeft zijn eigen zaal, die is opgetuigd in lokale stijl.

Net als op de landkaart ligt de zaal Xinjiang in de uiterste noordwestpunt van de Grote Hal van het Volk. De muren zijn versierd met grafische symbolen, overigens moeilijk zichtbaar door een walm van sigaretrook.

Om half acht 's ochtends komt de delegatie uit Xinjiang, ongeveer vijftig mannen en vrouwen, bijeen voor een sessie. Chinese mannen in Mao-pakken zitten naast Turks uitziende collega's die vierkante kapjes dragen. Het groene borduursel daarvan steekt af tegen de witblauwe gewaden die ze aan hebben.

Gespreksonderwerp is een werkrapport van premier Li Peng. "Een echte agenda is er niet vandaag," zegt een van de afgevaardigden zachtjes. "Er staat zoveel in dat rapport, dat iedereen die wat te zeggen heeft kan uitwiden over zijn specialisatie."

Formeel moeten de gedelegeerden kritische kanttekeningen plaatsen bij het document, maar daar komt weinig van terecht. "Het rapport volgt de lijn van de hervormingen en ik ondersteun het volledig," zegt

Kuyinu Tu'erdi, voorzitter van de schrijversbond van Xinjiang.

Hij vindt wel dat de hervormingen ook in de literatuur tot uiting moet komen. Maar Xinjiangs vice-gouverneur, Aschati Kelinuwai, wijst erop dat er 'publicaties zijn die de eenheid van de nationaliteiten in gevaar brengen'.

Xinjiang is een gevoelige regio. Amnesty International meldde onlangs dat anti-Chinese sentimenten onder de minderheden regelmatig opspelen. In 1990 was er in het dorpje Barren in West-Xinjiang 'een anti-revolutionaire gewapende opstand', die ten koste van 22 doden werd gesmoord.

De vele minderheden in het gebied – Uighuren, Hui, Kazaks en andere voornamelijk Turks sprekende volkeren – leven in een ongemakkelijke symbiose met de Han-Chinezen, die de hoge politieke en economische posten bezetten.

Aan het eind van de sessie maak ik een afspraak met een van de gedelegeerden voor de volgende dag. "Geen probleem," wordt er gezegd. "China is op dit moment erg open." Maar de volgende dag is de Xinjiang-zaal gesloten voor buitenlandse bezoekers. Zonder opgaaf van redenen.

"Waarschijnlijk wordt er over economie gepraat," fluistert een werknemer van de Grote Hal. Veel provincies zijn ontvreden over de vergaande hervormingen van Peking. De subsidiekraan gaat dicht en bovendien zal er minder snel toestemming worden gegeven voor het openen van 'ontwikkelingszones', gebieden waar provincies via gunstige belastingregelingen buitenlandse investeerders kunnen lokken.

Daarvoor is wel een goede infrastructuur nodig en daar worden grote delen van de provinciale overheidsgelden aan besteed. In sommige provincies is daardoor zo'n geldgebrek ontstaan, dat lokale besturen de boeren niet meer voor hun verplichte graanquotum kunnen betalen. Dat heeft al diverse keren tot onrust geleid.

Kritiek op het beleid van Peking kan kennelijk alleen tijdens de gesloten sessies worden geuit. Er zal waarschijnlijk weinig mee gebeuren. De Chinese leiders willen voorkomen dat het Chinese parlement zich ontwikkelt tot een machtscentrum.

Radicale ideeën om het Volkscongres de eigenlijke macht over China te geven, werden tegelijk met het neerslaan van de democratiseringsbeweging in 1989 de kop ingedrukt. Zolang het centraal comité van de communistische partij de lakens uitdeelt, dient het congres alleen als symbool van de nationale eenheid.